

KONWENCJA nr 103
dotycząca ochrony macierzyństwa (zrewidowana w 1952 roku),
przyjęta w Genewie dnia 28 czerwca 1952 r.
W imieniu Polskiej Rzeczypospolitej Ludowej

**RADA PAŃSTWA
POLSKIEJ RZECZYPOSPOLITEJ LUDOWEJ**

podaje do powszechnej wiadomości:

W dniu 28 czerwca 1952 roku została przyjęta w Genewie na trzydziestej piątej sesji Konferencji Ogólnej Miedzynarodowej Organizacji Pracy Konwencja nr 103 dotycząca ochrony macierzyństwa (zrewidowana w 1952 roku).

Po zaznajomieniu się z powyższą Konwencją Rada Państwa uznała ją i uznaje za słuszną zarówno w całości, jak i każde z postanowień w niej zawartych; oświadcza, że jest ona przyjęta, ratyfikowana i potwierdzona, oraz przyczeka, że będzie niezmiennie zachowywana.

Na dowód czego wydany został Akt niniejszy, opatrzony pieczęcią Polskiej Rzeczypospolitej Ludowej.

Dano w Warszawie dnia 5 lutego 1976 roku.

Przewodniczący Rady Państwa: *H. Jabłoński*

L. S.

Minister Spraw Zagranicznych: *S. Olszowski*

(Tekst konwencji jest zamieszczony w załączniku do niniejszego numeru.)

Przekład.

KONWENCJA nr 103

dotycząca ochrony macierzyństwa (zrewidowana w 1952 roku).

Konferencja Ogólna Miedzynarodowej Organizacji Pracy zwołana do Genewy przez Radę Administracyjną Miedzynarodowego Biura Pracy i zebrana tam w dniu 4 czerwca 1952 roku na swej trzydziestej piątej sesji,

postanowiwszy przyjąć niektóre wnioski dotyczące ochrony macierzyństwa, która to sprawa stanowi siódmy punkt porządku dziennego sesji,

postanowiwszy, że wnioski te zostaną ujęte w formie konwencji międzynarodowej,

przyjmuje dnia dwudziestego ósmego czerwca tysiąc dziewięćset pięćdziesiątego drugiego roku niniejszą Konwencję, która otrzyma nazwę Konwencji o ochronie macierzyństwa (zrewidowanej) 1952.

Artykuł 1

1. Niniejszą Konwencję stosuje się do kobiet zatrudnionych w przedsiębiorstwach przemysłowych oraz przy pracach nieprzemysłowych i rolnych, w tym również do kobiet zatrudnionych w chałupnictwie.

2. W rozumieniu niniejszej Konwencji określenie „przedsiębiorstwa przemysłowe” oznacza przedsiębiorstwa publiczne i prywatne, jak też ich oddziały, i obejmuje w szczególności:

- a) kopalnie, kamieniołomy i inne zakłady przemysłu wydobywczego;
- b) przedsiębiorstwa, w których produkty są wytwarzane, przerabiane, czyszczone, naprawiane, zdobione, wykańczane, przygotowywane do sprzedaży, niszczone lub rozbierane albo w których materiały ulegają przetwarzaniu, włączając w to przedsiębiorstwa zajmujące się budową statków oraz wytwarzaniem, przetwarzaniem i przekazywaniem energii elektrycznej lub jakiekolwiek siły napędowej;
- c) przedsiębiorstwa budowlane i inżynierii cywilnej, włączając w to prace konstrukcyjne, naprawcze i konserwacyjne, przeróbkę i rozbórkę;
- d) przedsiębiorstwa zajmujące się przewozem osób lub towarów drogą lądową, kolejami żelaznymi, drogą morską lub śródlądowymi drogami wodnymi albo drogą powietrzną, włączając w to manipulację towarami w dokach, na nadbrzeżach, w przystaniach, magazynach i na lotniskach.

3. W rozumieniu niniejszej Konwencji określenie „prace nieprzemysłowe” oznacza wszystkie prace wykonywane w następujących przedsiębiorstwach i instytucjach publicznych lub prywatnych, albo związane z ich funkcjonowaniem:

- a) przedsiębiorstwa handlowe;
- b) poczta i urzędy telekomunikacyjne;
- c) urzędy i usługi administracyjne, w których personel zajmuje się głównie pracą biurową;
- d) przedsiębiorstwa prasowe;
- e) hotele, pensjonaty, restauracje, kluby, kawiarnie i inne zakłady żywienia zbiorowego;
- f) zakłady mające na celu leczenie lub opiekę nad chorymi, kalekami, ubogimi i sierotami;
- g) publiczne przedsiębiorstwa widowiskowe i rozrywkowe;
- h) najemna praca służby domowej, wykonywana w gospodarstwach prywatnych

oraz wszystkie inne prace nieprzemysłowe, do których właściwa władza postanowiłaby zastosować postanowienia Konwencji.

4. W rozumieniu niniejszej Konwencji określenie „prace rolne” oznacza wszystkie prace wykonywane w gospodarstwach rolnych oraz na plantacjach i w wielkich uprzemysłowionych gospodarstwach rolnych.

5. We wszystkich wypadkach, w których nie ma pewności, czy niniejsza Konwencja stosuje się do jakiegoś przedsiębiorstwa, jego oddziału lub do określonego rodzaju pracy, sprawę rozstrzygnie właściwa władza po zasięgnięciu opinii reprezentatywnych organizacji zainteresowanych pracodawców i pracowników, jeżeli takie organizacje istnieją.

6. Ustawodawstwo krajowe może wyłączyć ze stosowania niniejszej Konwencji przedsiębiorstwa, w których są zatrudnieni wyłącznie członkowie rodziny pracodawcy, tak jak ich określa ustawodawstwo krajowe.

Artykuł 2

W rozumieniu niniejszej Konwencji określenie „kobieta” oznacza każdą osobę płci żeńskiej, bez względu na jej wiek, narodowość, rasę lub wierzenia religijne, zameźną lub niezamężną, a określenie „dziecko” oznacza każde dziecko urodzone w czasie trwania małżeństwa lub poza małżeństwem.

Artykuł 3

1. Każda kobieta, do której stosuje się niniejsza Konwencja, ma prawo do urlopu macierzyńskiego po przedstawieniu zaświadczenie lekarskiego stwierdzającego przypuszczalną datę porodu.

2. Okres urlopu macierzyńskiego będzie wynosił co najmniej dwanaście tygodni, z tym że część urlopu ma być obowiązkowo wykorzystana po porodzie.

3. Okres urlopu, który ma być wykorzystany obowiązkowo po porodzie, zostanie określony przez ustawodawstwo krajowe, nie będzie on jednakże w żadnym wypadku krótszy niż sześć tygodni; reszta całkowitego urlopu będzie mogła być wykorzystana zgodnie z postanowieniami ustawodawstwa krajowego bądź przed przewidywaną datą porodu, bądź po okresie obowiązkowego urlopu, bądź wreszcie częściowo przed pierwszą z tych dat, a częściowo po drugiej z nich.

4. Jeżeli poród nastąpi po przewidywanej dacie, urlop wykorzystany uprzednio zostanie we wszystkich wypadkach przedłużony do faktycznej daty porodu, a ten okres, który ma być wykorzystany obowiązkowo po porodzie, nie będzie z tego powodu skrócony.

5. W razie choroby stwierzonej zaświadczenie lekarskim, jako pozostającej w związku z ciążą, ustawodawstwo krajowe przewidzi dodatkowy urlop przedporodowy, którego maksymalny okres może być ustalony przez właściwą władzę.

6. W razie choroby stwierzonej zaświadczenie lekarskim, jako pozostającej w związku z porodem, kobieta ma prawo do przedłużenia urlopu poporodowego, którego maksymalny okres może być ustalony przez właściwą władzę.

Artykuł 4

1. Podczas nieobecności w pracy z powodu urlopu macierzyńskiego zgodnie z postanowieniami artykułu 3 kobieta ma prawo do otrzymania świadczeń pieniężnych oraz świadczeń leczniczych.

2. Stawki świadczeń pieniężnych zostaną ustalone przez ustawodawstwo krajowe w taki sposób, aby były wystarczające dla zapewnienia całkowitego utrzymania kobiety oraz jej dziecka w dobrych warunkach higienicznych i na odpowiedniej stopie życiowej.

3. Świadczenia lecznicze będą obejmować pomoc przedporodową, pomoc podczas porodu i pomoc poporodową, udzielaną przez dyplomowaną położną lub lekarza, oraz umieszczenie w szpitalu, gdy to będzie potrzebne; należy zapewnić wolny wybór lekarza oraz wolny wybór pomiędzy szpitalem publicznym i prywatnym.

4. Świadczenia pieniężne i lecznicze będą udzielane bądź w ramach systemu obowiązkowego ubezpieczenia, bądź będą wypłacane z funduszy publicznych; w jednym i drugim wypadku będą one udzielane z mocy samego prawa wszystkim kobietom spełniającym wymagane warunki.

5. Kobiety, które nie mają tytułu prawnego do korzystania ze świadczeń, będą otrzymywać odpowiednie świadczenia wypłacane z funduszy opieki społecznej, z zachowaniem warunków dotyczących środków egzystencji, ustalonych przez opiekę społeczną.

6. Jeżeli świadczenia pieniężne udzielane w ramach systemu obowiązkowego ubezpieczenia społecznego są ustalane na podstawie poprzedniego zarobku, nie będą one mogły wynosić mniej niż dwie trzecie poprzedniego zarobku, który jest brany pod uwagę.

7. Każda składka należna w ramach systemu obowiązkowego ubezpieczenia, który przewiduje świadczenia macierzyńskie, i każda opłata obliczona na podstawie wypła-

cnych zarobków, a pobierana w celu dostarczenia takich świadczeń, płacona bądź przez pracodawców, bądź też łącznie przez pracodawców i pracowników, będzie płacona według ogólnej liczby mężczyzn i kobiet bez różnicy płeci, zatrudnionych w zainteresowanych przedsiębiorstwach.

8. W żadnym wypadku pracodawca nie będzie osobistości odpowiedzialny za koszty świadczeń należnych kobietom, które zatrudnia.

Artykuł 5

1. Jeżeli kobieta karmi swoje dziecko, będzie ona uprawniona do przerwania w tym celu pracy podczas jednego lub kilku okresów, których czas trwania określi ustawodawstwo krajowe.

2. Przerwy w pracy w celu karmienia powinny być wliczane do czasu pracy i wynagradzane jako takie w wypadkach, w których sprawa ta jest regulowana przez ustawodawstwo krajowe lub zgodnie z nim; w tych wypadkach, w których sprawę tę regulują układy zbiorowe, warunki będą ustalone zgodnie z odpowiednim układem.

Artykuł 6

Podczas nieobecności kobiety w pracy z powodu urlopu macierzyńskiego, zgodnie z postanowieniami artykułu 3 niniejszej Konwencji, wypowiedzenie jej pracy przez pracodawcę w czasie jej nieobecności lub w takim terminie, w którym okres wypowiedzenia upływa w czasie wspomnianej nieobecności, jest niezgodne z prawem.

Artykuł 7

1. Każdy Członek Miedzynarodowej Organizacji Pracy, który ratyfikuje niniejszą Konwencję, może w oświadczeniu załączonym do swojej ratyfikacji przewidzieć odstępstwa od stosowania Konwencji w zakresie:

- niektórych kategorii prac nieprzemysłowych;
- prac wykonywanych w gospodarstwach rolnych innych niż plantacje;
- najemnej pracy służby domowej, wykonywanej w gospodarstwach prywatnych;
- kobiet zatrudnionych w chałupnictwie;
- przedsiębiorstw zajmujących się morskim przewozem osób lub towarów.

2. Kategorie prac lub przedsiębiorstw, w stosunku do których Członek zamierza skorzystać z postanowień ustępu 1 niniejszego artykułu, zostaną wymienione w oświadczeniu załączonym do jego ratyfikacji.

3. Każdy Członek, który złożył takie oświadczenie, może w każdym czasie zrzec się go całkowicie lub częściowo przez złożenie nowego oświadczenia.

4. Każdy Członek, w stosunku do którego pozostaje w mocy oświadczenie złożone zgodnie z ustępem 1 niniejszego artykułu, przedstawi co roku w swym rocznym sprawozdaniu o stosowaniu niniejszej Konwencji stan swego ustawodawstwa i praktyki w odniesieniu do prac i przedsiębiorstw, do których — zgodnie ze wspomnianym oświadczeniem — stosuje się ustęp 1 niniejszego artykułu, wskazując, w jakim stopniu zastosowano lub zamierza się za-

stosować Konwencję w odniesieniu do takich prac i przedsiębiorstw.

5. Po upływie pięciu lat od daty początkowego wejścia w życie niniejszej Konwencji Rada Administracyjna Międzynarodowego Biura Pracy przedstawi Konferencji specjalne sprawozdanie, dotyczące stosowania wymienionych odstępstw i zawierające takie propozycje, jakie uzna za stosowne co do środków, które należy przyjąć w tym zakresie.

Artykuł 8

Dyrektor Generalny Międzynarodowego Biura Pracy zostanie poinformowany o formalnych ratyfikacjach niniejszej Konwencji w celu ich zarejestrowania.

Artykuł 9

1. Niniejsza Konwencja będzie obowiązywała tylko tych Członków Międzynarodowej Organizacji Pracy, których ratyfikacje zostaną zarejestrowane przez Dyrektora Generalnego.

2. Wejdzie ona w życie po upływie dwunastu miesięcy od daty zarejestrowania przez Dyrektora Generalnego ratyfikacji niniejszej Konwencji przez dwóch Członków.

3. Następnie niniejsza Konwencja wejdzie w życie w stosunku do każdego Członka po upływie dwunastu miesięcy od daty zarejestrowania jego ratyfikacji.

Artykuł 10

1. Oświadczenia, które będą przekazywane Dyrektorowi Generalnemu Międzynarodowego Biura Pracy zgodnie z artykułem 35 ustęp 2 Konstytucji Międzynarodowej Organizacji Pracy, będą wskazywały:

- a) terytoria, w stosunku do których zainteresowany Członek zobowiązuje się stosować postanowienia Konwencji bez zmian;
- b) terytoria, w stosunku do których zobowiązuje się on stosować postanowienia Konwencji ze zmianami, i na czym polegają te zmiany;
- c) terytoria, w stosunku do których Konwencja nie stosuje się, i w tych wypadkach — z jakich względów nie ma ona zastosowania;
- d) terytoria, w stosunku do których, zastrzega on sobie decyzję do czasu dokładniejszego zbadania sytuacji.

2. Zobowiązania wymienione w ust. 1 lit. a) i b) niniejszego artykułu będą uważane za część integralną ratyfikacji i będą miały tę samą moc.

3. Każdy Członek może w każdym czasie, przez złożenie nowego oświadczenia, odstąpić od wszystkich lub części zastrzeżeń, zawartych w poprzednim oświadczeniu, złożonym zgodnie z ust. 1 lit. b), c) i d) niniejszego artykułu.

4. Każdy Członek może w każdym czasie, w którym niniejsza Konwencja będzie mogła być wypowiedziana zgodnie z postanowieniami artykułu 12, przekazać Dyrektorowi Generalnemu nowe oświadczenie, zmieniające pod każdym innym względem treść poprzedniego oświadczenia i informujące go o obecnej sytuacji na określonych terytoriach.

Artykuł 11

1. Oświadczenia przekazane Dyrektorowi Generalnemu Międzynarodowego Biura Pracy zgodnie z artykułem 35 ust. 4 i 5 Konstytucji Międzynarodowej Organizacji Pracy powinny wskazywać, czy postanowienia Konwencji będą stosowane na danym terytorium ze zmianami lub bez zmian; jeżeli oświadczenie wskazuje, że postanowienia Konwencji będą miały zastosowanie z zastrzeżeniem zmian, określa ono, na czym te zmiany polegają.

2. Zainteresowany Członek lub Członkowie albo zainteresowana władza międzynarodowa mogą w nowym oświadczeniu rzucić się całkowicie lub częściowo prawa powoływanego się na zmiany wskazane w poprzednim oświadczeniu.

3. Zainteresowany Członek lub Członkowie albo zainteresowana władza międzynarodowa mogą w każdym czasie, w którym niniejsza Konwencja będzie mogła być wypowiedziana zgodnie z postanowieniami artykułu 12, przekazać Dyrektorowi Generalnemu nowe oświadczenie, zmieniające pod każdym innym względem treść poprzedniego oświadczenia i informujące o obecnej sytuacji w związku ze stosowaniem tej Konwencji.

Artykuł 12

1. Każdy Członek, który ratyfikował niniejszą Konwencję, może ją wypowiedzieć po upływie dziesięciu lat od daty początkowego wejścia jej w życie aktem przekazanym Dyrektorowi Generalnemu Międzynarodowego Biura Pracy i przez niego zarejestrowanym. Wypowiedzenie to nabierze mocy dopiero po upływie jednego roku od daty jego zarejestrowania.

2. Każdy Członek, który ratyfikował niniejszą Konwencję, a który w ciągu jednego roku po upływie dziesięcioletniego okresu wymienionego w poprzednim ustępie nie skorzysta z prawa wypowiedzenia przewidzianego w niniejszym artykule, będzie związany postanowieniami niniejszej Konwencji na nowy okres dziesięciu lat i następnie będzie mógł wypowiedzieć niniejszą Konwencję po upływie każdego okresu dziesięciu lat, z zachowaniem warunków przewidzianych w niniejszym artykule.

Artykuł 13

1. Dyrektor Generalny Międzynarodowego Biura Pracy zawiadomi wszystkich Członków Międzynarodowej Organizacji Pracy o zarejestrowaniu wszystkich ratyfikacji, oświadczeń i aktów wypowiedzenia przekazanych mu przez Członków Organizacji.

2. Zawiadamiając Członków Organizacji o zarejestrowaniu drugiej przekazanej mu ratyfikacji, Dyrektor Generalny zwróci uwagę Członków Organizacji na datę wejścia w życie niniejszej Konwencji.

Artykuł 14

Dyrektor Generalny Międzynarodowego Biura Pracy udzieli Sekretarzowi Generalnemu Organizacji Narodów Zjednoczonych, w celu zarejestrowania zgodnie z artykułem 102 Karty Narodów Zjednoczonych, wyczerpujących

informacji o wszystkich ratyfikacjach, oświadczeniach i aktach wypowiedzenia, które zarejestrował zgodnie z postanowieniami poprzednich artykułów.

Artykuł 15

Rada Administracyjna Międzynarodowego Biura Pracy w każdym wypadku, gdy uzna to za potrzebne, przedstawi Konferencji Ogólnej sprawozdanie o stosowaniu niniejszej Konwencji i rozpatrzy, czy należy wpisać na porządek dzienny Konferencji sprawę jej całkowitej lub częściowej rewizji.

Artykuł 16

1. W razie przyjęcia przez Konferencję nowej konwencji wprowadzającej całkowitą lub częściową rewizję niniejszej Konwencji i jeżeli nowa konwencja nie stanowi inaczej:

- a) ratyfikacja przez Członka nowej konwencji wprowadzającej rewizję spowoduje z mocy samego prawa, bez względu na postanowienia artykułu 12, natychmiastowe wypowiedzenie niniejszej Konwencji z zastrzeżeniem, że nowa konwencja wprowadzająca rewizję wejdzie w życie;

b) począwszy od daty wejścia w życie nowej konwencji wprowadzającej rewizję niniejsza Konwencja przestanie być otwarta do ratyfikacji przez Członków.

2. Niniejsza Konwencja pozostanie w każdym razie w mocy w swej formie i treści dla tych Członków, którzy ją ratyfikowali, a nie ratyfikowali konwencji wprowadzającej rewizję.

Artykuł 17

Teksty angielski i francuski niniejszej Konwencji są jednakowo wiarygodne.

Powyższy tekst jest autentycznym tekstem Konwencji przyjętej należycie przez Konferencję Ogólną Międzynarodowej Organizacji Pracy na jej trzydziestej piątej sesji, która odbyła się w Genewie i została ogłoszona za zamkniętą dnia 28 czerwca 1952 r.

Na dowód czego dnia czwartego lipca 1952 r. złożyli swe podpisy:

Przewodniczący Konferencji
JOSÉ de SEGADAS VIANNA

Dyrektor Generalny
Międzynarodowego Biura Pracy
DAVID A. MORSE

Convention 103**CONVENTION CONCERNANT LA PROTECTION DE LA MATERNITÉ
(REVISÉE EN 1952).**

La Conférence générale de l'Organisation internationale du Travail, convoquée à Genève par le Conseil d'administration du Bureau international du Travail, et s'y étant réunie le 4 juin 1952, en sa trente-cinquième session,

Après avoir décidé d'adopter diverses propositions relatives à la protection de la maternité, question qui constitue le septième point à l'ordre du jour de la session,

Après avoir décidé que ces propositions prendraient la forme d'une convention internationale,

adopte, ce vingt-huitième jour de juin mil neuf cent cinquante-deux, la convention ci-après, qui sera dénommée Convention sur la protection de la maternité (révisée), 1952.

Article 1

1. La présente convention s'applique aux femmes employées dans les entreprises industrielles aussi bien qu'aux femmes employées à des travaux non industriels et agricoles, y compris les femmes salariées travailleuses à domicile.

2. Aux fins de la présente convention, le terme « entreprises industrielles » s'applique aux entreprises publiques et privées ainsi qu'à leurs branches et comprend notamment :

- a) les mines, carrières et industries extractives de toute nature ;
- b) les entreprises dans lesquelles des produits sont manufacturés, modifiés, nettoyés, réparés, décorés, achevés, préparés pour la vente, détruits ou démolis, ou dans lesquelles les matières subissent une transformation, y compris les entreprises de construction de navires, de production, de transformation et de transmission de l'électricité et de la force motrice en général ;
- c) les entreprises du bâtiment et du génie civil, y compris les travaux de construction, de réparation, d'entretien, de transformation et de démolition ;
- d) les entreprises de transport de personnes ou de marchandises par route, voie ferrée, voie d'eau maritime ou intérieure, ou voie aérienne, y compris la manutention des marchandises dans les docks, quais, wharfs, entrepôts ou aéroports.

3. Aux fins de la présente convention, le terme « travaux non industriels » s'applique à tous les travaux exécutés dans les entreprises et services publics ou privés suivants, ou en relation avec leur fonctionnement :

- a) les établissements commerciaux ;
- b) les postes et les services de télécommunications ;
- c) les établissements et administrations dont le personnel est employé principalement à un travail de bureau ;
- d) les entreprises de presse
- e) les hôtels, pensions, restaurants, cercles, cafés et autres établissements où sont servies des consommations ;
- f) les établissements ayant pour objet le traitement ou l'hospitalisation des malades, infirmes, indigents et orphelins ;

g) les entreprises de spectacles et de divertissements publics ;
h) le travail domestique salarié effectué dans des ménages privés ;
ainsi qu'à tous autres travaux non industriels auxquels l'autorité compétente déciderait d'appliquer les dispositions de la convention.

4. Aux fins de la présente convention, le terme « travaux agricoles » s'applique à tous les travaux exécutés dans les entreprises agricoles, y compris les plantations et les grandes entreprises agricoles industrialisées.

5. Dans tous les cas où il n'apparaît pas certain que la présente convention s'applique à une entreprise, une branche d'entreprise ou un travail déterminés, la question doit être tranchée par l'autorité compétente, après consultation des organisations représentatives d'employeurs et de travailleurs intéressées, s'il en existe.

6. La législation nationale peut exempter de l'application de la présente convention les entreprises où sont seuls employés les membres de la famille de l'employeur tels qu'ils sont définis par ladite législation.

Article 2

Aux fins de la présente convention, le terme « femme » désigne toute personne du sexe féminin, quels que soient son âge, sa nationalité, sa race ou ses croyances religieuses, mariée ou non, et le terme « enfant » désigne tout enfant, qu'il soit né d'un mariage ou non.

Article 3

1. Toute femme à laquelle s'applique la présente convention a droit, sur production d'un certificat médical indiquant la date présumée de son accouchement, à un congé de maternité.

2. La durée de ce congé sera de douze semaines au moins ; une partie de ce congé sera obligatoirement prise après l'accouchement.

3. La durée du congé obligatoirement pris après l'accouchement sera déterminée par la législation nationale, mais ne sera en aucun cas inférieure à six semaines ; le reste du congé total pourra être pris, selon ce que décidera la législation nationale, soit avant la date présumée de l'accouchement, soit après la date d'expiration du congé obligatoire, soit encore en partie avant la première de ces dates et en partie après la seconde.

4. Quand l'accouchement a lieu après la date qui était présumée, le congé pris antérieurement est dans tous les cas prolongé jusqu'à la date effective de l'accouchement, et la durée du congé à prendre obligatoirement après l'accouchement ne devra pas s'en trouver réduite.

5. En cas de maladie attestée par certificat médical comme résultant de la grossesse, la législation nationale doit prévoir un congé prénatal supplémentaire dont la durée maximum peut être fixée par l'autorité compétente.

6. En cas de maladie attestée par certificat médical comme résultant des couches, la femme a droit à une prolongation du congé postnatal dont la durée maximum peut être fixée par l'autorité compétente.

Article 4

1. Lorsqu'une femme s'absente de son travail en vertu des dispositions de l'article 3 ci-dessus, elle a le droit de recevoir des prestations en espèces et des prestations médicales.

2. Les taux des prestations en espèces seront fixés par la législation nationale de telle manière qu'elles soient suffisantes pour assurer pleinement l'entretien de la femme et celui de son enfant dans de bonnes conditions d'hygiène et selon un niveau de vie convenable.

3. Les prestations médicales comprendront les soins prénatals, les soins pendant l'accouchement et les soins postnataux donnés par une sage-femme diplômée ou par un médecin, et l'hospitalisation lorsqu'elle est nécessaire ; le libre choix du médecin et le libre choix entre un établissement public ou privé seront respectés.

4. Les prestations en espèces et les prestations médicales seront accordées soit dans le cadre d'un système d'assurance obligatoire, soit par prélèvement sur des fonds publics ; elles seront accordées, dans l'un et l'autre cas, de plein droit à toutes les femmes remplissant les conditions requises.

5. Les femmes qui ne peuvent prétendre, de droit, à des prestations, recevront des prestations appropriées par prélèvement sur les fonds de l'assistance publique, sous réserve des conditions relatives aux moyens d'existence prescrites par l'assistance publique.

6. Lorsque les prestations en espèces fournies dans le cadre d'un système d'assurance sociale obligatoire sont déterminées sur la base du gain antérieur, elles ne devront pas représenter moins des deux tiers du gain antérieur ainsi pris en considération.

7. Toute contribution due dans le cadre d'un système d'assurance obligatoire prévoyant des prestations de maternité, et toute taxe qui serait calculée sur la base des salaires payés et qui serait perçue aux fins de fournir de telles prestations, doivent être payées d'après le nombre total d'hommes et de femmes employés dans les entreprises intéressées, sans distinction de sexe, qu'elles soient payées par les employeurs ou, conjointement, par les employeurs et par les travailleurs.

8. En aucun cas, l'employeur ne doit être personnellement tenu responsable du coût des prestations dues aux femmes qu'il emploie.

Article 5

1. Si une femme allaite son enfant, elle sera autorisée à interrompre son travail à cette fin pendant une ou plusieurs périodes dont la durée sera déterminée par la législation nationale.

2. Les interruptions de travail aux fins d'allaitement doivent être comptées dans la durée du travail et rétribuées comme telles dans les cas où la question est réglée par la législation nationale ou conformément à celle-ci ; dans les cas où la question est réglée par des conventions collectives, les conditions seront réglées selon la convention collective pertinente.

Article 6

Lorsqu'une femme s'absente de son travail en vertu des dispositions de l'article 3 de la présente convention, il est illégal pour son employeur de lui signifier son congé durant ladite absence, ou à une date telle que le délai de préavis expire pendant que dure l'absence susmentionnée.

Article 7

1. Tout Membre de l'Organisation internationale du Travail qui ratifie la présente convention peut, par une déclaration accompagnant sa ratification, prévoir des dérogations à l'application de la convention en ce qui concerne :

- a) certaines catégories de travaux non industriels ;
- b) les travaux exécutés dans les entreprises agricoles autres que les plantations ;
- c) le travail domestique salarié effectué dans des ménages privés ;
- d) les femmes salariées travailleuses à domicile ;
- e) les entreprises de transport par mer de personnes ou de marchandises.

2. Les catégories de travaux ou d'entreprises pour lesquels il sera fait usage des dispositions du paragraphe 1 du présent article devront être désignées dans la déclaration accompagnant la ratification de la convention.

3. Tout Membre qui a fait une telle déclaration peut, en tout temps, l'annuler totalement ou partiellement, par une déclaration ultérieure.

4. Tout Membre à l'égard duquel une déclaration faite conformément au paragraphe 1 du présent article est en vigueur, indiquera chaque année, dans son rapport annuel sur l'application de la présente convention, l'état de sa législation et de sa pratique quant aux travaux et entreprises auxquels s'applique ledit paragraphe 1 en vertu de cette déclaration, en précisant dans quelle mesure il a été donné effet ou il est proposé de donner effet à la convention en ce qui concerne les travaux et entreprises en question.

5. A l'expiration d'une période de cinq années après l'entrée en vigueur initiale de la présente convention, le Conseil d'administration du Bureau international du Travail présentera à la Conférence un rapport spécial concernant l'application de ces dérogations et contenant telles propositions qu'il jugera opportunes en vue de mesures à prendre à cet égard.

Article 8

Les ratifications formelles de la présente convention seront communiquées au Directeur général du Bureau international du Travail et par lui enregistrées.

Article 9

1. La présente convention ne liera que les Membres de l'Organisation internationale du Travail dont la ratification aura été enregistrée par le Directeur général.

2. Elle entrera en vigueur douze mois après que les ratifications de deux Membres auront été enregistrées par le Directeur général.

3. Par la suite, cette convention entrera en vigueur pour chaque Membre douze mois après la date où sa ratification aura été enregistrée.

Article 10

1. Les déclarations qui seront communiquées au Directeur général du Bureau international du Travail, conformément au paragraphe 2 de l'article 35 de la Constitution de l'Organisation internationale du Travail, devront faire connaître :

- a) les territoires pour lesquels le Membre intéressé s'engage à ce que les dispositions de la convention soient appliquées sans modification ;
- b) les territoires pour lesquels il s'engage à ce que les dispositions de la convention soient appliquées avec des modifications, et en quoi consistent lesdites modifications ;
- c) les territoires auxquels la convention est inapplicable et, dans ces cas, les raisons pour lesquelles elle est inapplicable ;
- d) les territoires pour lesquels il réserve sa décision en attendant un examen plus approfondi de la situation à l'égard desdits territoires.

2. Les engagements mentionnés aux alinéas a) et b) du premier paragraphe du présent article seront réputés parties intégrantes de la ratification et porteront des effets identiques.

3. Tout Membre pourra renoncer, par une nouvelle déclaration, à tout ou partie des réserves contenues dans sa déclaration antérieure en vertu des alinéas b), c) et d) du premier paragraphe du présent article.

4. Tout Membre pourra, pendant les périodes au cours desquelles la présente convention peut être dénoncée conformément aux dispositions de l'article 12, communiquer au Directeur général une nouvelle déclaration modifiant à tout autre égard les termes de toute déclaration antérieure et faisant connaître la situation dans des territoires déterminés.

Article 11

1. Les déclarations communiquées au Directeur général du Bureau international du Travail conformément aux paragraphes 4 et 5 de l'article 35 de la Constitution de l'Organisation internationale du Travail doivent indiquer si les dispositions de la convention seront appliquées dans le territoire avec ou sans modifications ; lorsque la déclaration indique que les dispositions de la convention s'appliquent sous réserve de modifications, elle doit spécifier en quoi consistent lesdites modifications.

2. Le Membre ou les Membres ou l'autorité internationale intéressés pourront renoncer entièrement ou partiellement, par une déclaration ultérieure, au droit d'invoquer une modification indiquée dans une déclaration antérieure.

3. Le Membre ou les Membres ou l'autorité internationale intéressés pourront, pendant les périodes au cours desquelles la convention peut être dénoncée conformément aux dispositions de l'article 12, communiquer au Directeur général une nouvelle déclaration modifiant à tout autre égard les termes d'une déclaration antérieure et faisant connaître la situation en ce qui concerne l'application de cette convention.

Article 12

1. Tout Membre ayant ratifié la présente convention peut la dénoncer à l'expiration d'une période de dix années après la date de la mise en vigueur initiale de la convention, par un acte communiqué au Directeur général du Bureau international du Travail et par lui enregistré. La dénonciation ne prendra effet qu'une année après avoir été enregistrée.

2. Tout Membre ayant ratifié la présente convention qui, dans le délai d'une année après l'expiration de la période de dix années mentionnée au paragraphe précédent, ne fera pas usage de la faculté de dénonciation prévue par le présent article sera lié pour une nouvelle période de dix années et, par la suite, pourra dénoncer la présente convention à l'expiration de chaque période de dix années dans les conditions prévues au présent article.

Article 13

1. Le Directeur général du Bureau international du Travail notifiera à tous les Membres de l'Organisation internationale du Travail l'enregistrement de toutes les ratifications, déclarations et dénonciations qui lui seront communiquées par les Membres de l'Organisation.

2. En notifiant aux Membres de l'Organisation l'enregistrement de la deuxième ratification qui lui aura été communiquée, le Directeur général appellera l'attention des Membres de l'Organisation sur la date à laquelle la présente convention entrera en vigueur.

Article 14

Le Directeur général du Bureau international du Travail communiquera au Secrétaire général des Nations Unies, aux fins d'enregistrement, conformément à l'article 102 de la Charte des Nations Unies, des renseignements complets au sujet de toutes ratifications, de toutes déclarations et de tous actes de dénonciation qu'il aura enregistrés conformément aux articles précédents.

Article 15

Chaque fois qu'il le jugera nécessaire, le Conseil d'administration du Bureau international du Travail présentera à la Conférence générale un rapport sur l'application de la présente convention et examinera s'il y a lieu d'inscrire à l'ordre du jour de la Conférence la question de sa révision totale ou partielle.

Article 16

1. Au cas où la Conférence adopterait une nouvelle convention portant révision totale ou partielle de la présente convention, et à moins que la nouvelle convention ne dispose autrement :

- a) la ratification par un Membre de la nouvelle convention portant révision entraînerait de plein droit, nonobstant l'article 12 ci-dessus, dénonciation immédiate de la présente convention, sous réserve que la nouvelle convention portant révision soit entrée en vigueur ;
- b) à partir de la date de l'entrée en vigueur de la nouvelle convention portant révision, la présente convention cesserait d'être ouverte à la ratification des Membres.

2. La présente convention demeurerait en tout cas en vigueur dans sa forme et teneur pour les Membres qui l'auraient ratifiée et qui ne ratifieraient pas la convention portant révision.

Article 17

Les versions française et anglaise du texte de la présente convention font également foi

Le texte qui précède est le texte authentique de la convention dûment adoptée par la Conférence générale de l'Organisation internationale du Travail dans sa trente-cinquième session qui s'est tenue à Genève et qui a été déclarée close le 28 juin 1952.

EN FOI DE QUOI ont apposé leurs signatures, ce quatrième jour de juillet 1952 :

Le Président de la Conférence,

JOSE de SEGADAS VIANNA.

Le Directeur général du Bureau international du Travail,

DAVID A. MORSE.